

מסכת כתובות דף נ.

• איבעיא להו... (דף מט--נ.)

איבעיא להו, הלכתא כוותיה או אין הלכתא כוותיה?
<p>ת"ש, דלית הלכתא כוותיה,</p> <p>דרבי חנינא ורבי יונתן עמדו יחד, בא אדם אחד ונשק לרבי יונתן על רגלו, ושאל רבי חנינא מה זה, ואמר לו רבי יונתן דאיש זה כתב כל נכסיו מתנה לבניו, וכפיתי אותם בחזקה לזון את אביהן, ומפני שטרחתי עליו להכנס לו לפנים משורת הדין, מחבביני,</p>
<p>ש"מ דאין הלכה כר' אילעא, ולכן אותו אדם מחבב את ר' יונתן ביותר,</p> <p>דאם ההלכה כר' אילעא, ומעיקר הדין חייב הבן לזון את אביו,</p> <p>א"כ אין כאן גמילות טובה להחזיק לו טובה ולחבב את ר' יונתן כזה, שעל כרחו ישפוט אמת</p>

• אמר ר' אילעא... (דף נ.)

א"ר אילעא, באושא התקינו המבזבז צדקה לעניים,	
אל יבזבו יותר מחומש שבנכסיו	
<p>תניא נמי הכי, המבזבז צדקה לעניים,</p> <p>אל יבזבו יותר מחומש שבנכסיו, שמא יצטרך לבריות,</p> <p>ומעשה באחד שבקש לבזבז יותר מחומש, ולא הניח לו חבירו...</p>	<p>אמר רב נחמן... מאי קרא,</p> <p>"וכל אשר תתן לי, עשר אעשרנו לך",</p> <p>שני עישורין, הוה להו חומש,</p>
<p>קושית הגמ' - והלא לא דמי עישורא בתרא לעישורא קמא, דנחסרה הקרן כדי עשירית,</p> <p>וא"כ כשהוא מעשר את נכסיו בשנית, הרי המעשר השני פחות מן הראשון, ונמצא שאין סכום שני המעשרות עולה כדי חומש?</p> <p>תירוץ הגמ' - מדלא כתיב 'עשר אעשר לך', הכי קאמר, 'אעשרנו כראשון', כלומר מעשר שני יהא כראשון</p>	

• אמר רב שימי בר אשי...

וסימניך קטנים כתבו ובזבו	ושמועות הללו מתמעטות והולכות מאמוראים	
קטנים (בניו ובנותיו כשהם קטנים)	א"ר אילעא, אמר ר"ל, משום דר"י בר חנינא	הראשונה
כתבו (כותב נכסיו)	א"ר אילעא, אמר ריש לקיש	השניה
ובזבו (המבזבז אל יבזבו)	א"ר אילעא	שלישית
ומעתה לא תחליף באיזו שלשה, ובאיזו שנים, ובאיזו אחד		

מסכת כתובות דף נ.

• אמר רב יצחק...

מכאן ואילך, יורד עמו לחייו לרדותו ברצועה ובחוסר לחם	באושא התקינו, אם מסרב בנו מללמוד, יגלגל עמו בנחת ובדברים רכים עד שתיים עשרה שנה,
קושית הגמ' - איני, והא אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת (מלמד תינוקות), פחות מבן שש, לא תקבל, ובן שש, הלעיטהו תורה כשור שאתה מלעיטו ואובסו מאכלי:	

• תירוץ הגמ'...

באושא התקינו... מבן י"ב שנה, יורד עמו לחייו	רב - מבן שש, הלעיטהו תורה כשור	
מיהו אינו יורד עמו לחייו עד י"ב שנה	אה"נ הלעיטהו תורה כשור,	תירוץ א'
והא למשנה מבן י"ב, דיורד עמו בחייו בע"כ	הא למקרא מבן שש דהלעיטהו בע"כ,	תירוץ ב'

• ויש ראייה לחלק בין מקרא למשנה, דאמר אביי, אמרה לי אם...

למקרא	בן שש
למשנה (מעט מעט ואינו מלמדו בע"כ עד בן י"ב)	בן עשר
לתענית	בשנת י"ג (דהיינו י"ב שנה ויום אחד)
לתענית	ובתינוקות להשלים התענית בשנת י"ב (דהיינו י"א שנה ויום אחד) **
** תינוקות ממהרת להביא כח, שאינה מתשת כח בלימוד התורה, ולא י"ב שנה, אלא בשנת י"ב דהיינו י"א שנה ויום אחד, דאי בת י"ב שנה ויום אחד, דאורייתא היא, שמביאה שתי שערות ובת עונשים, ואין צורך לנו ללמוד ממניקתו של אביי	

• אמר אביי, אמרה לי אם...

ליקח כיס המרה של דיה (מין עוף) לבנה מעורבת בשכר, ומשח את הילד במרה, והשקה אותו את ת ערובתה בשכר	ילד בן שש שנשכו עקרב ביום שמלאו לו שש שנים, לא יחיה אא"כ יעשו לו רפואה בדוקה,
ליקח סיב הדקל עם מים, משח את הילד בסיב, והשקה אותו את תערובתו במים	ילד בן שנה שנשכתו דבורה ביום שהוא נעשה בן שנה, לא יחיה אא"כ יעשו לו רפואה בדוקה,

מסכת כתובות דף נ.

• אמר רב קטינא...

איכא דאמרי, חברים רצין אחריו להיות פקחין בתורה כמותו, ואין מגיעין אותו	רץ אחריו להברותו ולהחיותו, ואינו מצליח בכך, דמסוכן הוא למות מרוב חולשו	המכניס את בנו ללמוד תורה פחות מבן שש,
ועם זאת, יהיה ידען בתורה יותר מחבריו	ושני הלשונות נכונות, אכן יהיה חלש,	גמרא
והא דבריא, יכניסנו, לפי שמתפקח	הא דכחיש, אל יכניסנו, שמסוכן הוא פן יחליש וימות	איבעית אימא

• אמר רבי יוסי בר חנינא, באושא התקינו...

האשה שמכרה בנכסי מלוג (הקרן) בחיי בעלה, ומתה,
הבעל מוציא מיד הלקוחות, דשויהו רבנן כלוקח, והוא לוקח ראשון

• אשרי שומרי...

"אשרי שומרי משפט, עושה צדקה בכל עת", וכי אפשר לעשות צדקה בכל עת?	
רבי שמואל בר נחמני אמר, זה המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו, ומשיאן	דרשו רבותינו שביבנה, ואמרי לה רבי אליעזר, זה הזן בניו ובנותיו כשהן קטנים, שתמיד יום ולילה הן עליו, והיא צדקה, שאינו חיוב עליו בהם
"הון ועושר בביתו (שאן הממון כלה, ואעפ"כ) וצדקתו עומדת לעד", רב הונא ורב חסדא,	
וחד אמר זה הכותב תורה נביאים וכתובים, ומשאלין לאחרים, "הון ועושר בביתו" שהספרים קיימין לו, שאינן כלים, "וצדקתו עומדת לעד"	חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה, "הון ועושר בביתו" שהתורה מתקיימת בו, "וצדקתו עומדת לעד" על שטרך ללמד לתלמידים
"וראה בניס לבניך, שלום על ישראל"	
רבי שמואל בר נחמני אמר, כיון שבנים לבניך, שלום על ישראל, דלא אתי לאינצויי (לריב) מי קרוב וקודם בנחלה	אמר רבי יהושע בן לוי, כיון שבנים לבניך, שלום על ישראל, דלא אתי לידי חליצה ויבום

מסכת כתובות דף נ:

• יתיב רב יוסף...

משנה דף מט. - זה מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה,	
מה הבנים אינן יורשין כתובת אמן אלא לאחר מיתת אביהן,	אף הבנות אינן ניזונות אלא לאחר מיתת אביהן
גמרא דף נ - יתיב רב יוסף קמיה דרב המנונא, ויתיב רב המנונא וקאמר,	
כשם שאין הבנים יורשין אלא מן הקרקע,	כך אין הבנות ניזונות אלא מן הקרקע
וזה דאין יורשין אלא מן הקרקע, היינו בכתובת בנין דכרין ** שבסתם ירושה, הבנים יורשים קרקע ומטלטלין,	
אבל כתובת בנין דיכרין אין ניגבית מן המטלטלין, אלא מן הקרקע,	
דכן ראינן דאין גובין כתובת בנין דכרין אלא מן הקרקע, דתנן בפרק מי שהיה נשוי, ר' שמעון אומר אפילו יש שם נכסים שאין להם אחריות, אינן כלום עד שיהא שם נכסים שיש להן אחריות מותר על שתי הכתובות דינר,	
והתם מפרש, דתנן, מי שהיה נשוי שתי נשים, ומתו, ואח"כ מת הוא, ויתומים של אחת מהן מבקשין כתובת אמן, כגון שכתובת האחת מרובה, או אם שתיהן שוות, פעמים שבני האחת מרובין, ובני האחת מועטין, ואותן המועטין מבקשין כתובת אמן לחלקה ביניהן, ובני השניה יחלקו את כתובת אמן ביניהם, ובאין עליהם מכח תנאי כתובת אמן שכתוב בה "כתובת בנין דכרין דיהוין ליכי מינאי, אינון ירתון כסף כתובתך כו", על זה נאמר דאם יש מותר דינר של קרקעות על שתי הכתובות, שתתקיים בו נחלה דאורייתא, אלו נוטלין כתובת אמן, ואלו נוטלין כתובת אמן, ואם לאו, חולקין בשוה למנין גולגולותן, דבמקום דמיעקרא נחלה דאורייתא, לא תקון רבנן	
** דעת רב המנונא כמו המשנה של דרש רבי אלעזר בן עזריה, דאין ללמוד מזון בנות מירושת בנים (שגובין מן המטלטלין), אלא מירושות כתובת בנין דכרין (שאינן גובין מן המטלטלין), שמזונות בנות וירושת בנין דכרין שתיהן באין מכח תנאי כתובה	

מסכת כתובות דף נ:

• אמר רב חייא בר יוסף.....

רב זן מחיטי דעלייה	
איבעיא להו,	
<p>או דלמא מזונות ממש הוה, שיתומות באו לפני רב, ותובעות מזונות מחיטי דאביהן, שלא היו שם קרקעות אלא מטלטלין, ונתן להם,</p>	<p>פרנסה הויא, דלא מזונות היו, אלא פרנסת נדוניא לינשא, וההיא גביא ממטלטלי,</p>
<p>ואע"ג דתנאי כתובה ככתובה, ואין נגבית ממטלטלי, דכל אסמכתא דשטרי, אקרקעות היא, לפי שעומדות בעין, רב סבר לה כתקנת עלייה, והיינו דקאמר "מחיטי דעלייה", דאמר רב יצחק בר יוסף, כשהיו חכמים ישובין בעלייה, תיקנו שיהו בנות יתומות ניזונות מן המטלטלין שהניח אביהן</p>	<p>ומאי "עלייה", מעילווייא דאב, לפי אומד עילוי דעת וותרנותו, וכדשמואל, דאמר שמואל, לפרנסה שמין לאב, דאומדין לפי וותרנותו של אב או לפי קמצנותו, אם היה קיים, כך וכך היה נותן להם מנכסים הללו, וכיון דאומד דעתו שיימינן, מקרקעי ומטלטלי שוים בכך</p>

• תא שמע...

בידיה.... הוה מטלטלין דיתמי, אתו לקמיה דשמואל, א"ל זיל זון את הבנות	
<p>לא, התם לפרנסה הואי, ושמואל לטעמיה, דאמר שמואל, לפרנסה שמין באב</p>	<p>מאי לאו למזוני, וכרזב יצחק בר יוסף סבירא ליה</p>

• הוה עובדא...

<p>וכן היה מעשה בפומבדיתא, והגבה רב חנא בר ביזנא את מזון היתומות מן המטלטלין שהניח אביהן,</p>	<p>מעשה שאירע בנהדרעא, והדיין של נהדדעא דנו, שהיתומות תהיינה ניזונות מן המטלטלים שהניח אביהן,</p>
<p>ואמר רב נחמן לדייני נהרדעא ולרב חנא בר ביזנא שזה טעות, ואמר להם לנו וחיזרו בכס, ובטלו את הדין שדנתם, ואם לאו אגבה את החוב מנכסיכם</p>	
<p>רב אמי ורב אסי רצו לגבות את מזון היתומות מן המטלטלין שהניח אביהם,</p>	
<p>אמר להם רבי יעקב בר אידי, דבר שרבים ר' יוחנן וריש לקיש לא עשו בו מעשה, איך אתם עומדים לעשות בו מעשה</p>	
<p>רבי אלעזר רצה לזון את היתומות מן המטלטלין שהניח אביהן,</p>	
<p>אמר לפניו רבי שמעון בן אליקים, יודע אני שאין מדת הדין אלא מדת הרחמנות (ואין אתה כופין אותן בעל כרחן אלא בדברים), אלא שאין לעשות כן, שמא יטעו התלמידים ויחשבו שזה מן הדין, ויקבעו הלכה לדורות שכופין היתומים ליתן מזונות מן המטלטלין</p>	

מסכת כתובות דף נ:

• ההוא דאתא לקמיה דרב יוסף.... (דף נ-נא).

<p>ההוא דין של יתומה שתבעה מזונותיה, דאתא לקמיה דרב יוסף, אמר רב יוסף ליתומים, תנו לה מן התמרים המונחות לייבוש על המחצלות,</p>	
<p>וזו יתומות הניזונת מן האחין, שהורע כחן אצל משועבדים, שאין גובין למזון הבנות ממשועבדים, ק"ו שלא תגבה מטלטלין של יתומים</p>	<p>א"ל אביי לרב יוסף, איך גובין מן המטלטלין, הא אפלו בעל חוב שיפה כחו לטרוף ממשועבדים, אינו גובה ממטלטלין של יתומים,</p>
<p>א"ל רב יוסף לאביי, אה"נ היתומות לא תגבו ממטלטלין דיתמי, אלא שהתכוונתי לומר ליקח מהקרובות לגזור, ועדיין מחוברות, ויש להן דין קרקע, ולכן אמרתי להיתומים ליתן לה מזה,</p>	
<p>ואין להקשות דסוף סוף כל העומד לגזוז, כגוזו דמי, דכאן התמרים עדיין צריכות לדקל, שאם ישם עוד על האילן, ישביחו יותר ממה שהן עכשיו</p>	

*If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website),
or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.*